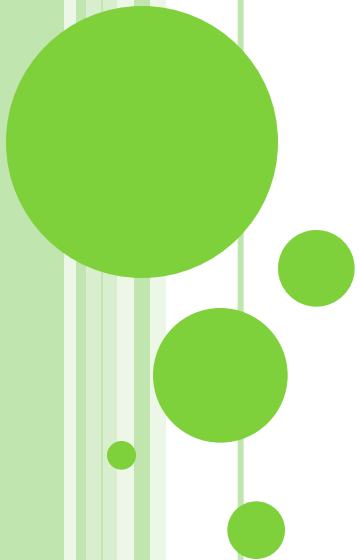

Fylogeneze a diverzita rostlin - cvičení (Bi1010c)

Rosaceae

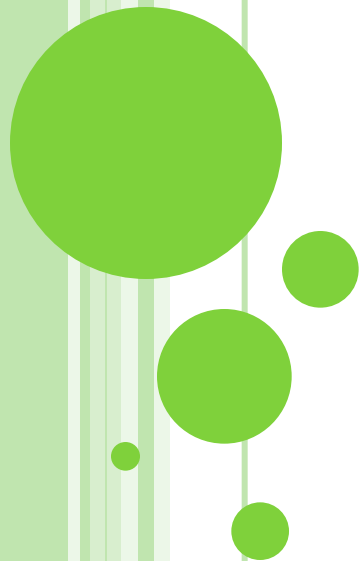
Fabaceae

Lamiaceae

Rosaceae

růžovité

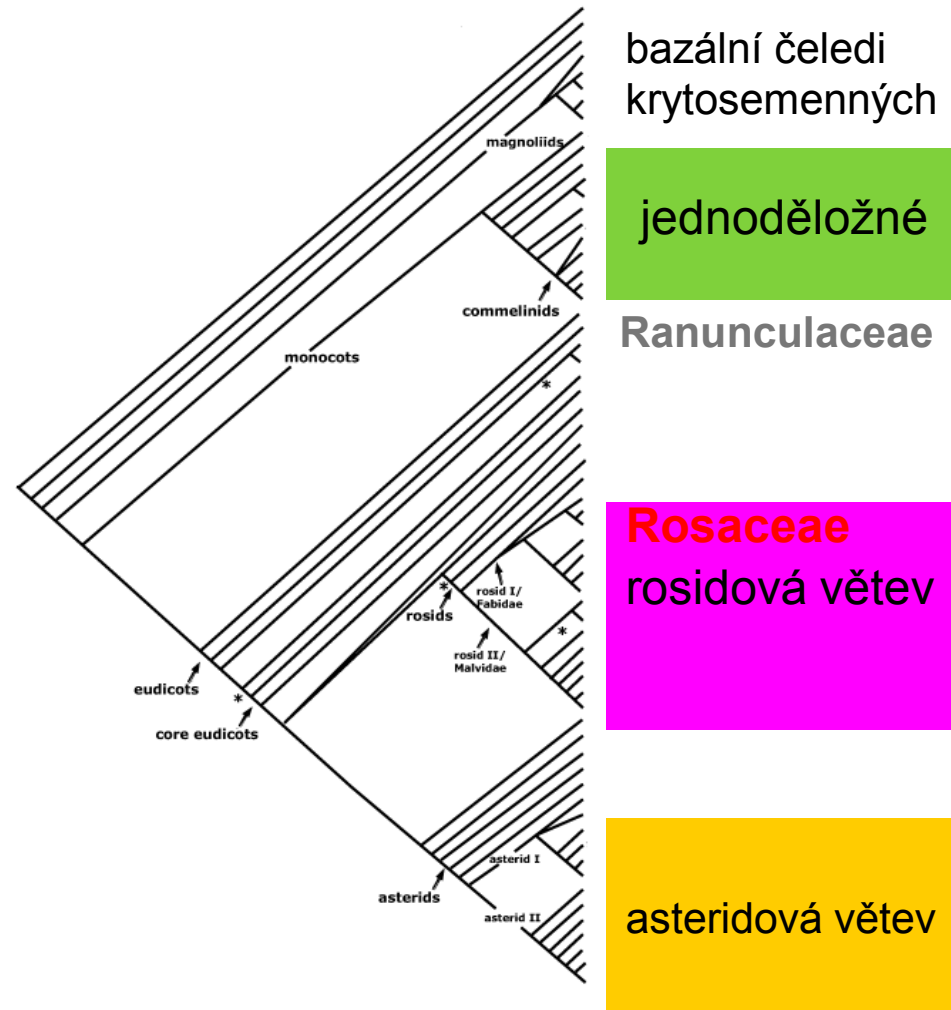
Rosaceae - růžovité

Stromy, keře, polokeře, byliny

Kosmopolitní s těžištěm v
mírném pásmu severní
polokoule

Hodně užitkových druhů:
ovocné dřeviny

Rosaceae – růžovité

- **Listy** střídavé, jednoduché nebo složené
- **Palisty** většinou přítomny

Prunus cerasus

Potentilla supina

palist

Filipendula ulmaria

Rosaceae – růžovité

- **Květy** jednotlivé nebo v hroznovitých květenstvích

Rosa canina

Prunus padus

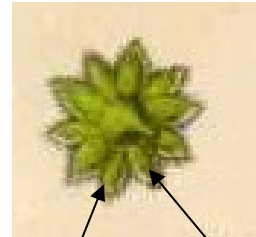
Rosaceae – růžovité

- **Květy** většinou oboupohlavné, aktinomorfni
- obvykle pětičetné
- Květní obaly rozlišené (na **kalich** a **korunu**)
- často **kalíšek** palistového původu (volné kališní lístky)
- často **češule** (miskovitě rozšířené květní lůžko)
- **Tyčinek** obvykle mnoho
- **Gyneceum** apokarpní, svrchní nebo spodní, plodolistů 1 až mnoho

češule

koruna (5)

kalíšek (5)

kalich (5)

blizna

tyčinky

semeník

čnělka

Rosaceae – růžovité

- **Vajíček** 1–2 v jednom plodolistu
- **Plod** měchýřek, nažka, peckovice, malvice

Mespilus germanica
(souplodí měchýřků v češuli)

malvice

Geum urbanum
souplodí nažek

Prunus spinosa
peckovice

Spiraea chamaedryfolia
měchýřek

Rosa pendulina
souplodí nažek v češuli

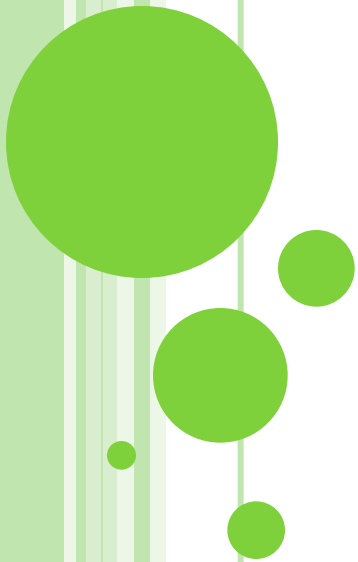

Rubus idaeus
souplodí peckoviček

Fabaceae

bobovité

Fabaceae – bobovité

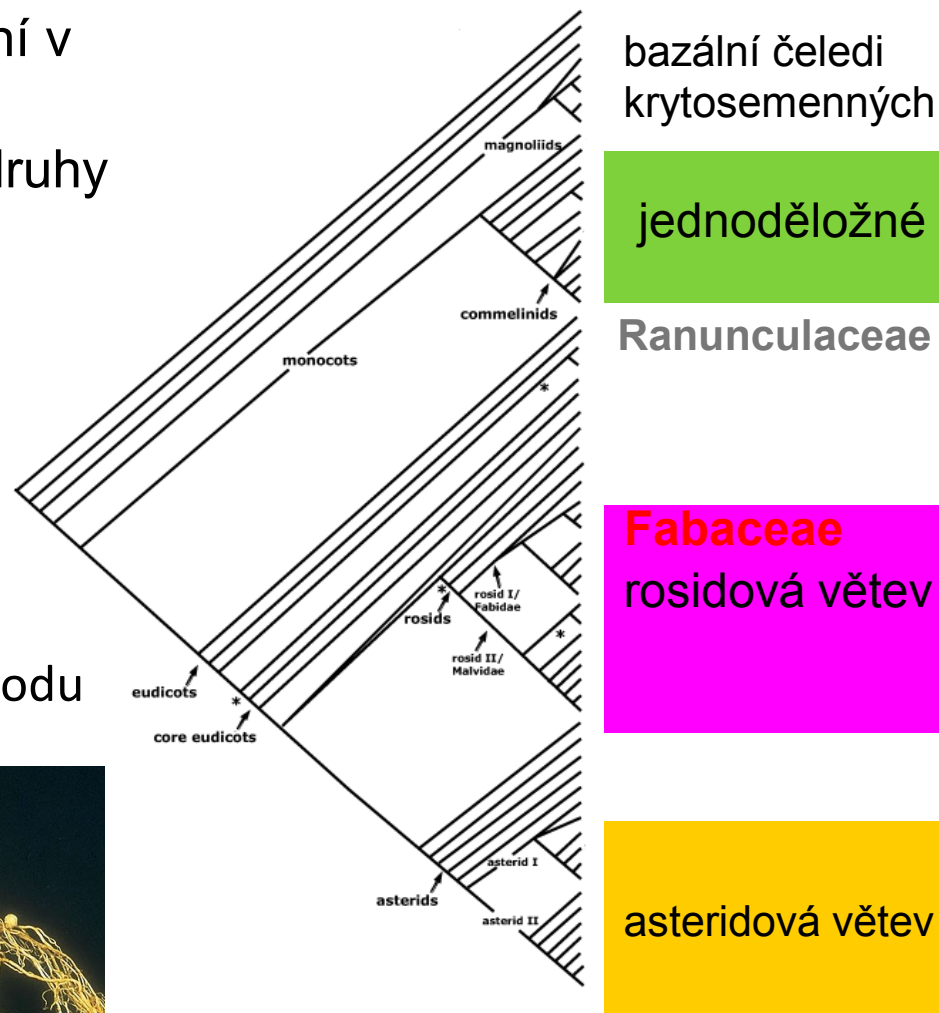
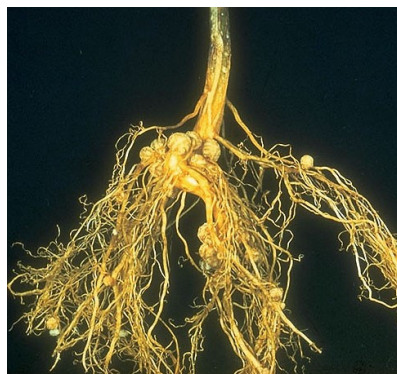
Byliny i dřeviny (keře i stromy)

Kosmopolitní s těžiskem rozšíření v
teplých pásmech

Často hospodářsky významné druhy

Symbióza s hlízkovými bakteriemi rodu
Rhizobium

Fabaceae – bobovité

Listy:

- střídavé, **složené** (zpeřené nebo dlanité), vzácně jednoduché
- **Palisty** přítomny

palisty

Fabaceae – bobovité

- **Květenství hroznovitě** (hrozen nebo strboul)

květenství - hrozen

Robinia pseudacacia

květenství - strboul

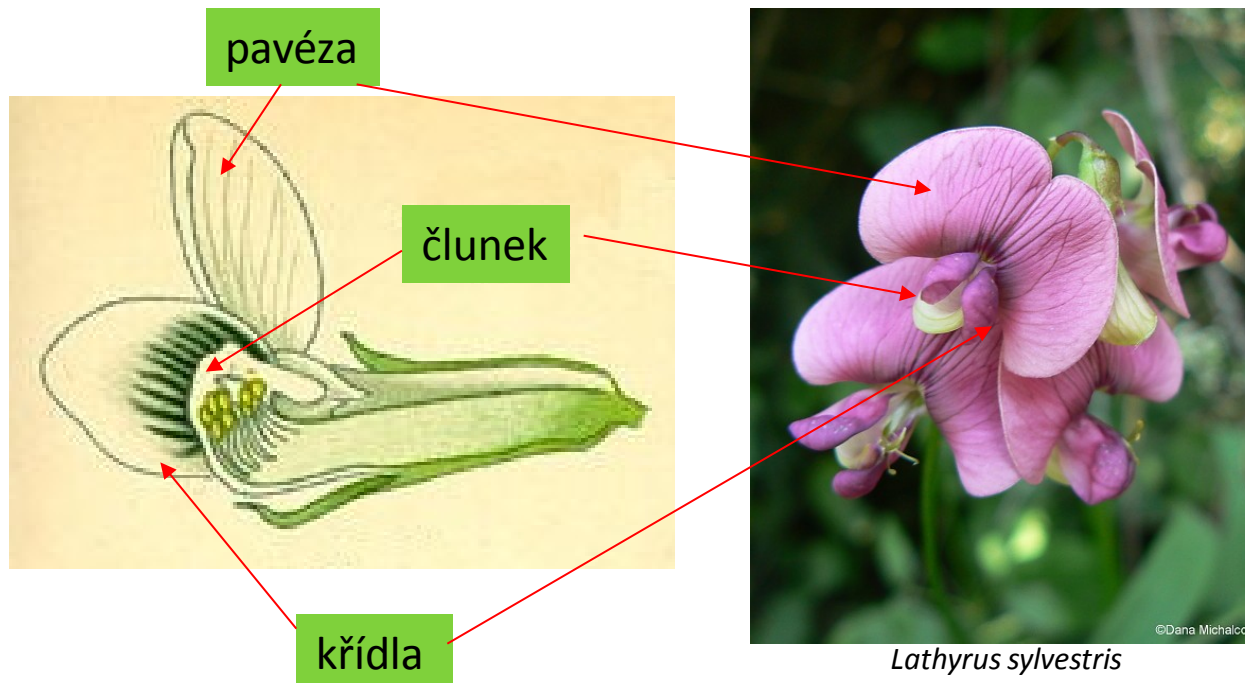

Trifolium ochroleuon

Fabaceae – bobovité

- **Květy** oboupohlavné, **zygomorfní** (vzácně aktinomorfní), pentamerické
- **Květní obaly** rozlišené (kalich srostlý, koruna volná)
- Motýlovitá koruna
- Korunní lístky: **křídla** (2), **člunek** (2 srostlé), **pavéza** (1)

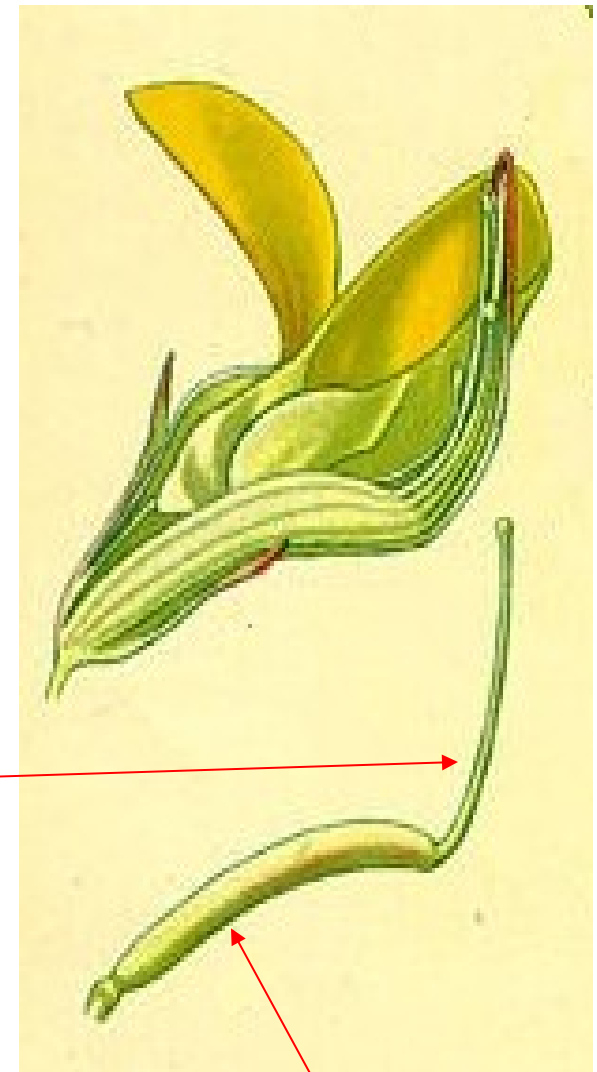
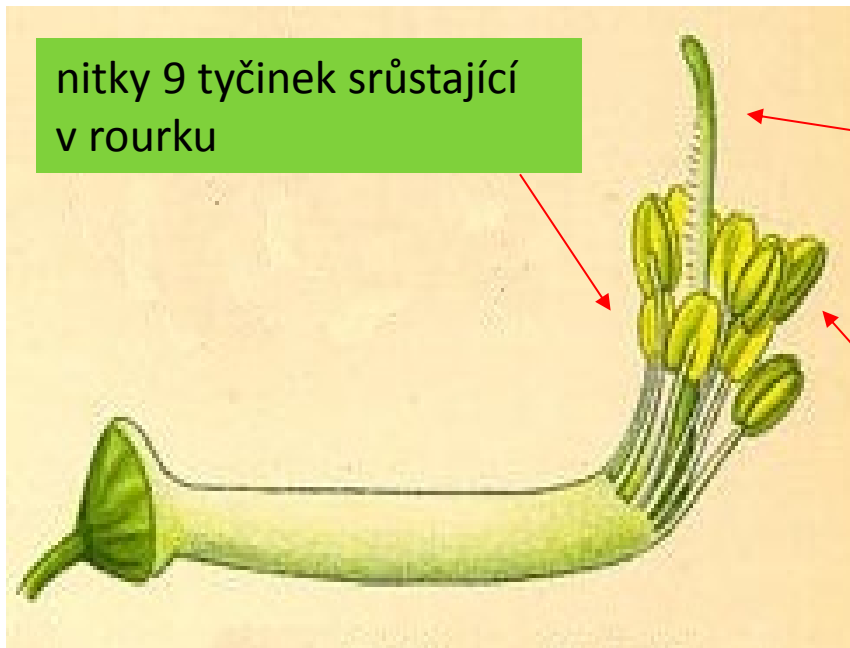
Lathyrus sylvestris

Fabaceae – bobovité

- **Tyčinky** zpravidla srostlé v bratrstva (9+1)
- **Gyneceum** apokarpní, svrchní

Fabaceae – bobovité

- **Plod lusk** (z 1 plodolistu, puká 2 švy)
- vzácně struk nebo nažka

Vicia tetrasperma

©Dana Michalcová

Foto: treebrowser.org

Robinia pseudacacia

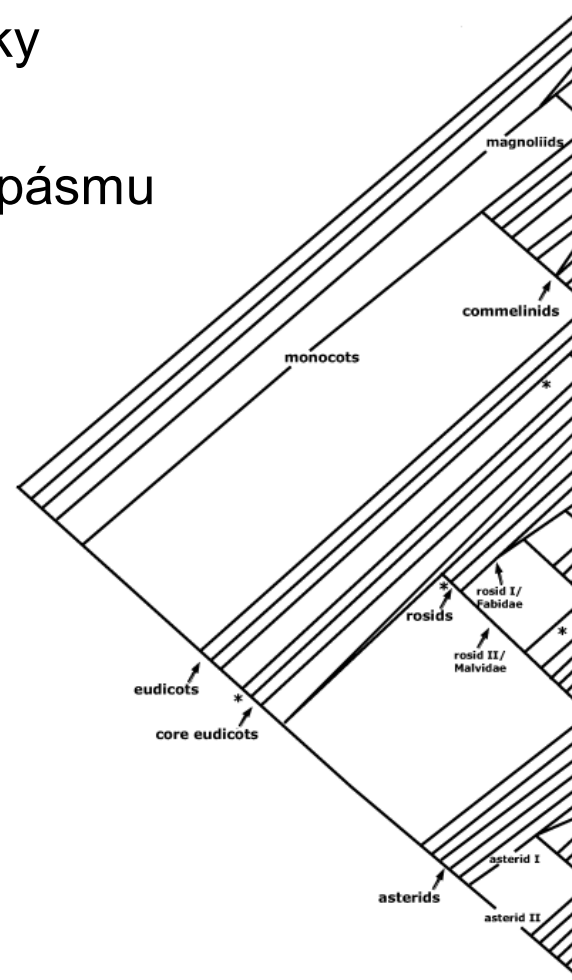
Lamiaceae

hluchavkovité

Lamiaceae – hluchavkovité

Byliny, vzácně keře nebo stromky

Kosmopolitní, hlavně v mírném pásmu
a subtropích

bazální čeledi
krytosemenných

jednoděložné

Ranunculaceae

rosidová větev

Lamiaceae
asteridová větev

Lamiaceae – hluchavkovité

Foto: www.uwgb.edu

- Lodyha **čtyřhranná**

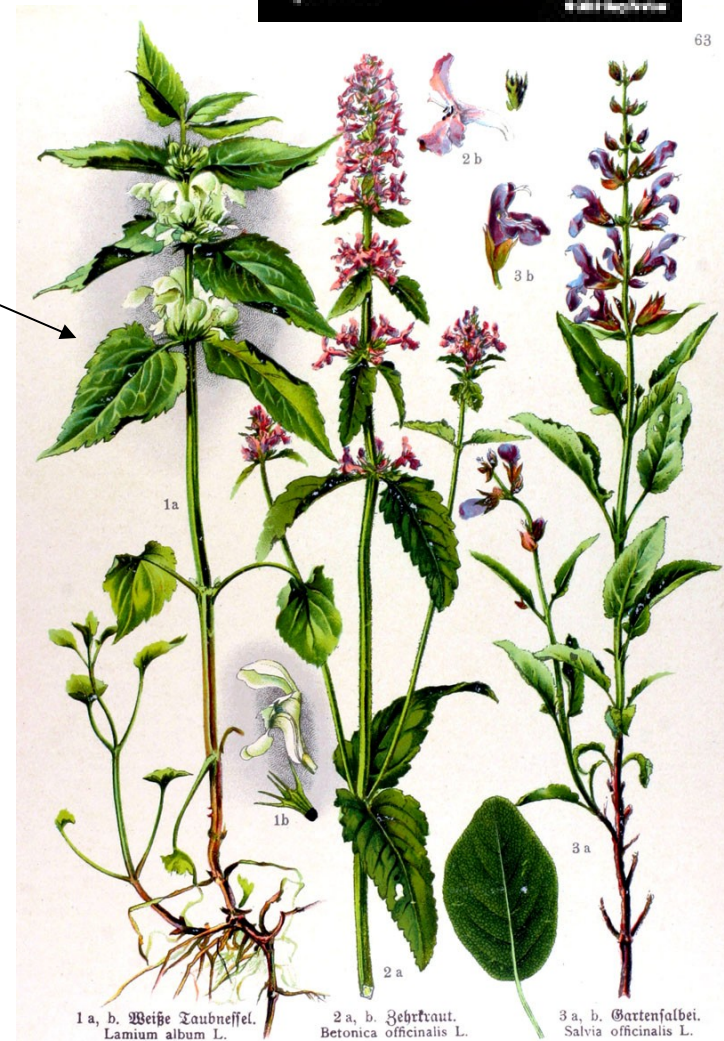
- Listy **vstřícné**

- jednoduché
- křížmostojné
- bez palistů

Obsahové látky:

těkavé aromatické **silice**

- časté využití jako léčivky,
koření

1 a, b. Weiße Taubnessel.
Lamium album L.

2 a, b. Zehrkraut.
Betonica officinalis L.

3 a, b. Gartenfalbei.
Salvia officinalis L.

Lamiaceae – hluchavkovité

- **Květenství lichopřeslen** (zkrácení vidlanu)
- **Květy** oboupohlavné, **zygomorfní**
- **Květní obaly** rozlišené, srostlé
kalich z 5 lístků, volné kališní cípy, vytrvalý
koruna z 5 lístků, **pyskatá**
dolní pysk ze 3 lístků
horní pysk ze 2 lístků

Lamium album

lichopřeslen

Lamium orvala

Lamiaceae – hluchavkovité

- **Tyčinky 4** (2 kratší a 2 delší), vzácně 2 tyčinky (*Salvia*)
srůst s bází koruny
- **Gyneceum cenokarpní**, svrchní
2 plodolisty, 2 pouzdra, v každém 1 vajíčko
- **Plod tvrdka**, rozpad na 4 jednosemenné části

2 delší tyčinky

2 kratší tyčinky

blizna

Foto wikipedia

tvrdka

vytrvalý kalich

Úkoly

- *Potentilla fruticosa* (*Rosaceae*, mochna křovitá, nátržníkovec krovitý)
  - a) celkový habitus (lodyha, zpeřené listy s celistvými lístky, palisty, květ)
  - b) detail květu (**B!**, kalich a kalíšek, koruna, tyčinky, pestíky)
- *Trifolium pratense* (*Fabaceae*, jetel luční, ďatelina lúčna)
  - a) habitus rostliny (lodyha, střídavé listy, palisty, hlávky)
  - b) detail květu (**B!**, kalich, kališní cípy, koruna, pavéza, křídla, člunek, tyčinky, pestík)
- *Lamium album* (*Lamiaceae*, hluchavka bílá, hluchavka biela)
  - a) habitus rostliny (čtyřhranná lodyha, vstřícné křížmostojné listy, květy v lichopřeslenu)
  - b) detail květu (**B!**, dvoupyskou korunu a kalich srostlý z 5 kališních lístků, dvoumocné tyčinky)

